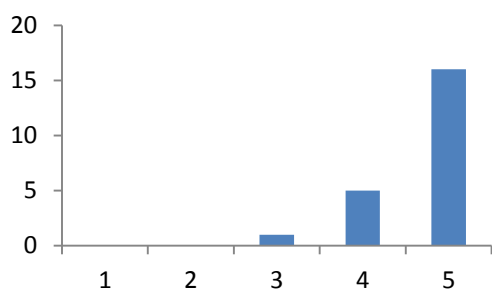

ViLA PILOT - Enkät mjölkföretagare

En enkät per besättning. Svarsfrekvens 63 % (22 av 35). Svaren är i vissa fall omformulerade för att behålla anonymitet.

Del 1. Kryssfrågor (1=stämmer inte alls, 5=stämmer helt)

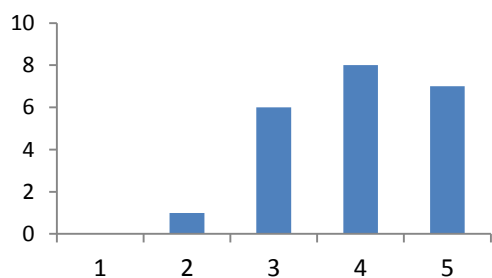
1. Samarbetet med veterinären har fungerat väl

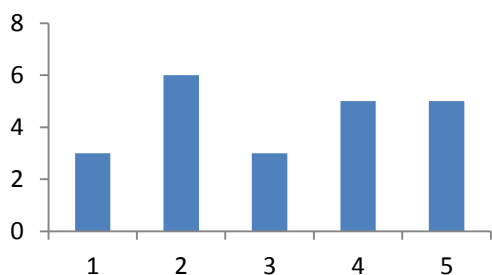
Kommentarer fråga 1 (svarssiffra inom parantes)

- Avsaknad av veterinärens engagemang. (3)
- Det känns som att ha en egen "husläkare" som är väl förtrogen med just vår besättning. Mycket bättre än flera olika veterinärer. (5)
- Har hållit oss inom given tidsram hela perioden. (5)
- Kände veterinären väl innan, personkemin väldigt viktig i ViLA. (5)
- Samarbetet har fungerat jättebra. Har under projektiden påvisat flera goda resultat med Signaler Djurvälstånd som grund. (5)
- Samarbetet med veterinärerna på stationen har alltid varit bra. (5)
- Tycker det varit jättebra med samma veterinär hela tiden (förutom under semestern men det fungerade också bra). (5)
- Vore bättre om det varit min ordinarie besättningsveterinär. (5)

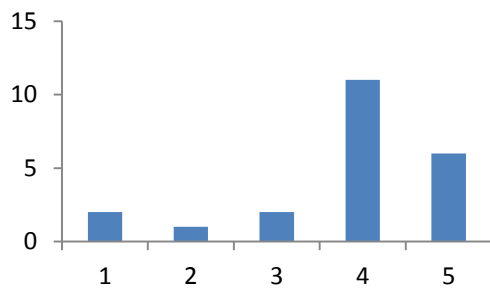
2. Besättningen har haft stort utbyte av veterinärtiden i ViLA

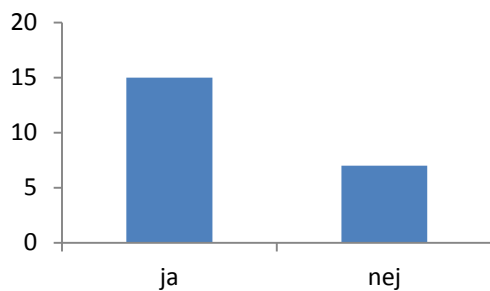
3. Besättningen har haft stort utbyte av veterinärkostnaden i ViLA

4. ViLA har inneburit att jag arbetar mer förebyggande för att bibehålla eller förbättra djurhälsan än tidigare

5. Jag har genomfört förändringar i djurens skötsel och/eller miljö under ViLA

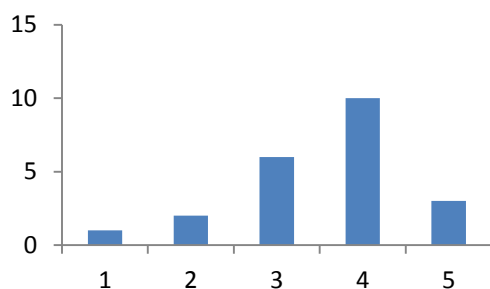
Kommentarer fråga 5 – Ja

- Det är pga. samarbete med andra veterinärer med engagemang.
- Framför allt kalvarna, mer noggrann med råmjölk, kollar med mätare, fryser in den bästa. Ger råmjölk snabbare. Utfodrar med mer mjölk även totalt sett.
- Förbättrat djurmiljön.
- Förbättrat miljön för småkalvar.
- Gummitrattar på spalten. 12 timmars intervall mjölkning.
- Har bytt frontgrind på foderbordet.
- Kalvhälsa, provtagit och diagnosticerat, ändrat rutinerna. Bättre provtagningsrutiner kring mastitbehandling, alla är mer delaktiga.
- Lagt gummimattor i samlingsfälla och mjölkgrup med mycket bra resultat.
- Mer fokus på kalvhälsan. Börjat sondmata vid födseln.
- Något mera sintidsbehandlingar.

Kommentarer fråga 5 – Nej

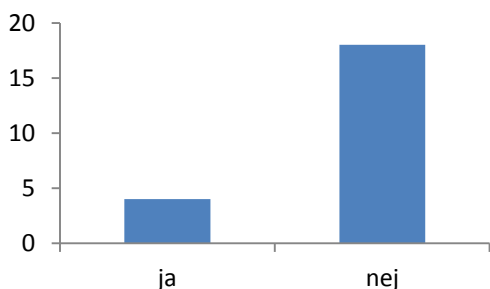
- Förändringar har genomförts under projektiden men dessa hade genomförts oberoende av medverkan i projektet.
- Har samarbetat med veterinären i flera år och haft en mycket bra dialog.

6. Djurhälsan har, enligt min uppfattning, förbättrats under ViLA

Kommentarer fråga 6 (svarssiffra inom parantes)

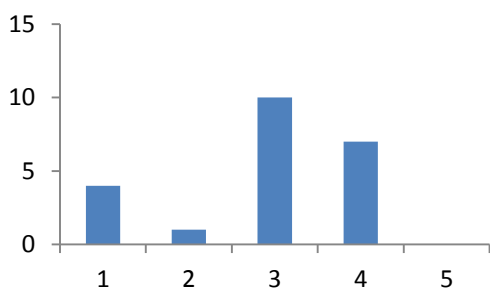
- Celltalet har ändrats från 280 till 180. (5)
- Djuren blir inte mindre sjuka men tillfrisknar kanske snabbare. (3)
- Djurhälsan är bättre men skulle ha varit så även utan ViLA. (3)
- Efter flera års samarbete med veterinären med förebyggande åtgärder tycker jag att hälsan var god redan innan ViLA. (2)
- För kort tid för att dra säkra slutsatser. (3)
- Ingen skillnad mot innan. (1)
- Kalvhälsa, mer genomtänkta mastitbehandlingar. (4)
- Vår veterinär är här nästan varje vecka både för förebyggande och för akutvård. (4)

7. Vi har åtgärdat eller ändrat något på gården på grund av punkter i djurskyddsdeklarationen**Kommentarer fråga 7 – Ja**

- Införskaffat egen verkstol.
- Inredningsbyte.
- Förbättrat miljön för kalvar och kvigor.

Kommentarer fråga 7 – Nej

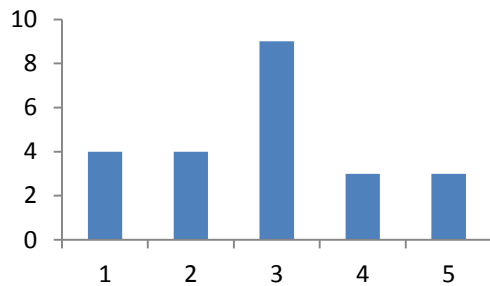
- Förutsättningarna var goda redan innan.
- Nybyggd bra ladugård, bra redan innan.

8. Djurskyddet har, enligt min uppfattning, förbättrats under ViLA**Kommentarer fråga 8 (svarssiffra inom parantes)**

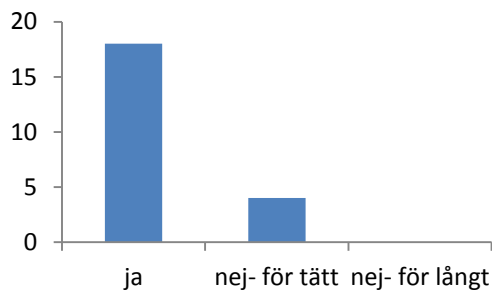
- Anser att vi hade ett bra djurskydd även före. (3)
- Behandling har kunnat sättas in snabbare framför allt smärtlindring, kalvbehandlingar har blivit mer ekonomiska. (4)
- Djurskyddsdeklarationen borde kunna vidarebefordras till andra kontrollinstanser. (3)
- När det gäller kalvar. (4)
- Oförändrat. (4)
- Snabbare insatt behandling. (4)

- Vi försöker ha ett gott djurskydd både före, under och efter ViLA. (3)

9. Jag tycker att sambesöket/besöken då ytterligare en veterinär deltog utöver min veterinär har varit givande

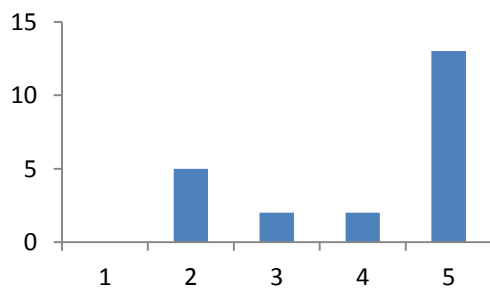
10. Veterinärens besöksintervall har varit lagom långa

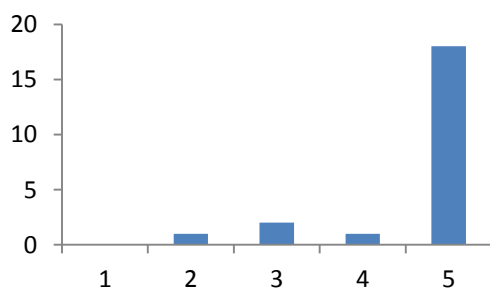
60 % av de som svarat ”ja” har haft förlängda besöksintervall

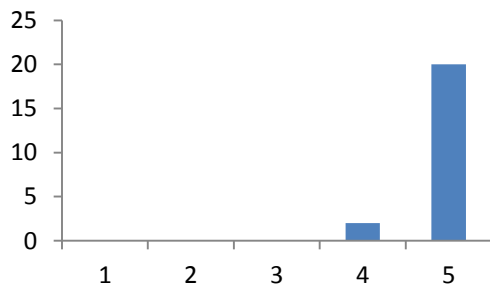
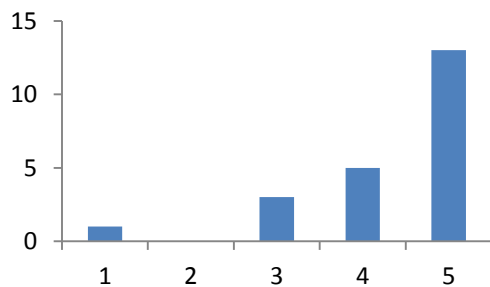
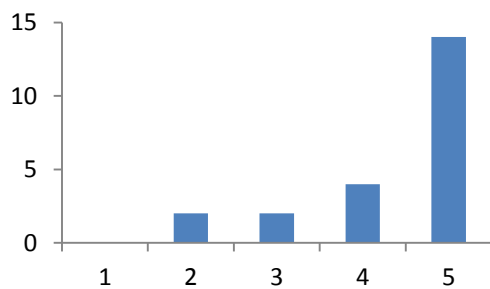
50 % av de som svarat ”nej-för tätt” har haft förlängda besöksintervall

11. Det har fungerat bra att få in besöken av ViLA veterinären i mitt arbetsschema

12. ViLA besöken har skett enligt de bestämda intervallen i min besättning

13. Vi har kommit ihåg att ta mjölkprov på kor med mastit innan behandlingen satts in**14. Inlämning/inskickande av mjölkprover har fungerat bra****15. Utlämning av svar på analyserade mjölkprover har fungerat bra**

Mjölkprover har lämnats in på veterinärstationen (18 besättningar)

Mjölkprover har skickats till SVA (1 besättning, betyg fråga 14=5 och 15=5)

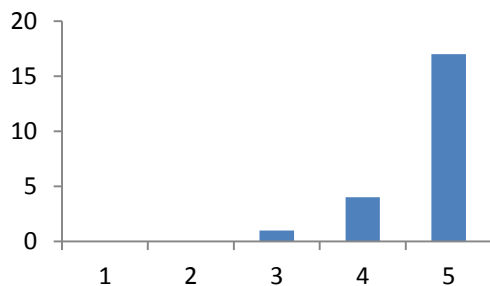
Varierat mellan veterinärstationen och SVA (3 besättningar)

Kommentarer angående hantering av mjölkprover

- Antingen har vi kört till veterinären eller så har veterinären haft vägarna förbi, väldigt smidigt.
- Bra att få det dokumenterat om kon skulle bli sjuk igen. Kan då gå tillbaka lättare och se om en ny behandling är relevant.
- Det hade varit bra om veterinären ringer ut svaren dagen efter.
- Eftersom "vår" ViLA veterinär bor i närheten och ofta har vägarna förbi och kan hämta upp proverna som vi ställt på överenskommen plats. Sedan skickas sms med provsvar.
- Enda nackdelen är att det är långt till stationen. Många gånger löst det genom att åka till veterinären när denne är på annan gård, eller hem till veterinären.
- Extra körning till veterinärstationen och svårt att hinna i tid innan veterinärerna kör ut.
- Krångel med transport av prover!
- Svar måste gå att få via sms eller mail.
- Viktigt att snabbt få provsvar.
- Önskvärt med eget värmeskåp och selmaplattor sedan maila bilder till veterinär för

- bedömning, ger snabbare och enklare hantering.
- Provsvar via sms eller e-post önskvärt då mycket svårt att komma fram på telefontiden.

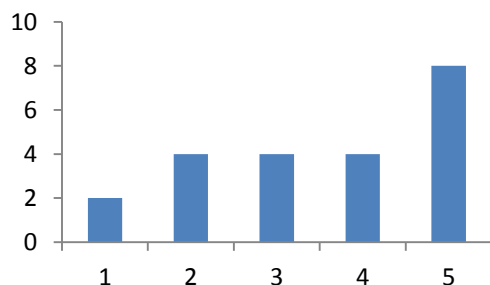
16. Kursen som omfattade läkemedelshantering och ViLA systemet var tillräcklig för att kunna använda ViLA systemet (bestående av en 1-dagars teorikurs, inledande besök och genomgång av sjukdomsfall med veterinär)

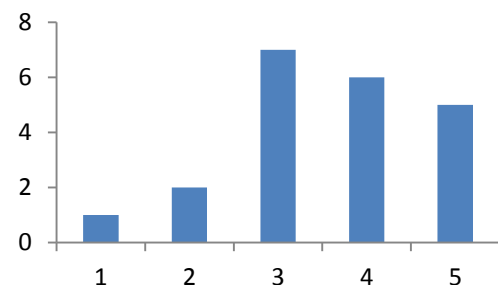
Kommentarer fråga 16 (svarssiffra inom parantes)

- Bra men skulle vilja ha den i 2 steg, en mycket grundläggande första del och efter ett halvår en andra del där man kan fråga och få mer information.(4)
- BRA förklaring av antibiotikaresistens.(4)
- Pappershanteringen var krånglig och ej genomtänkt.(5)
- Tog upp det mesta. Kan vara bra med årlig träff. Bra att träffa kollegor och diskutera olika problem. Ta del av nya rön inom veterinärmedicin.(5)

17. Det bör vara årlig kompetensutveckling (kurs eller liknande) för besättningar med villkorad läkemedelsanvändning

18. Jag tycker det ska ställas krav på hur bra djurhälsan måste vara för att få vara med i ViLA

Kommentarer fråga 18 (svarssiffra inom parantes)

- Avgöras från fall till fall om en besättning kan vara med. Det beror mycket på hur kunnig och intresserad djurägaren är. Han måste vara motiverad att förbättra sin djurhälsa om den är dålig. (1)
- Det borde finnas olika nivåer beroende på kompetens och "ordning & reda". Procent

sjuklighet är ett dåligt mått då dagens system ger hög procent om man tar många mjölkprov (5)

- Djurhälsonivån måste bedömas på lång sikt. Gul-grön-röda gubbar ska hanteras klokt. Bondens inställning till vad som är god djurhälsa är viktig. (3)
- Har man mycket problem med lunginflammation på kalvar så behöver kanske veterinären komma ut och sätta in åtgärder med detsamma. (3)
- Kan inte ge exempel men en gård som har bra ordning, bra samarbete med en veterinär och normal sjuklighet och dödlighet i proportion till antalet djur tycket jag ska få vara med i ViLA. (5)
- Signaler djurvälfärd kan vara missvisande, beror på hur man rapporterar. Kan ha otur. Många mjölkprov kan se ut som hög sjuklighet. (5)
- Svårt med procent, med ett dåligt år bakom sig kan man ju bli kuggad. Viktigaste är att bonden måste ha en stor vilja. (-)
- Överlag ja, men ngn punkt kan det få vara sämre på om man aktivt jobbar med det. Man försöker hela tiden men ibland kan det under kortare perioder hända saker och man kan inte förklara varför. (4)

19. Om ViLA blir möjlig i en framtid, är du då intresserad av att ha systemet i din besättning?

Kommentarer fråga 19 – ja

- Det fungerar ganska bra när man kommit igång. Det är viktigt att alla på vet. stationen är insatta i ViLA.
- Absolut, jag hoppas innerligt att det får en fortsättning och med utbildningsinsats varje år, gärna med alla anställda. Däremot är jag inte helt säker på att alla på en gård ska ha behörighet, men utbildning är jättebra.
- Bra komplement om kon blir sjuk på helg, men annars tar vi ut veterinären på vardagar ändå.
- Kommer bli svårt att återgå till det normala.
- Känner mig trygg och säker med ViLA och vill verkligen fortsätta.
- Absolut!

Kommentarer fråga 19 – kanske

- Tror man måste vara en större gård med fler kor för att fortsätta.
- Om journalföringen förenklas.
- För byråkratiskt och osmidigt, systemet ledde till omotiverat hög veterinärkostnad.
- Funderar på att avveckla.

Del 2 Öppna frågor (antal besättningar som svarat lika inom parantes)

1. När anser du att ett avtal om ViLA ska sägas upp; t ex vilka avvikelser/felsteg från överenskommelserna mellan veterinär och djurägare krävs? Gäller både veterinär och djurägare. Ge gärna exempel!

- Om det försvinner läkemedel dvs. inte rätt mängd redovisas. (6)
- Bristande provtagning. (4)
- Om dokumentation saknas på behandlingar. (3)
- Bör vara möjligt att byta ansvarig veterinär om personkemin ej stämmer. (3)
- Upprepade felbehandlingar. (3)
- Självklart om man inte följer regler att man ska bli avstängd. (2)
- Samarbetsproblem, både veterinär och djurägare. (2)
- Överanvändning av läkemedel under en längre period.
- Om samarbetet inte fungerar så att man som djurägare känner att veterinären inte ”ställer upp” på själva idén med ViLA. Många veterinärer har ju varit ”motsträviga”.
- Om slarv med läkemedel.
- Man borde kunna byta veterinär om engagemang saknas.
- Vid djurskyddsärenden.
- När man missköter det hela, men jag har svårt att tro att man medvetet felar. Är ett djur sjukt ska det behandlas, man sprutar väl inte antibiotika i onödan? Veterinären borde ha stor talan.
- Handlar mest om utbildning och förtroende. Misstag/missförstånd kan alltid ske.
- Om man inte har ordning och reda och sköter djuren som man ska.
- Det måste vara full öppenhet, det är en förtroendefråga.

2. Vad tycker du om djurskyddsdeklarationen?

- Den är bra. (6)
- Helt OK. (6)
- Bra, överensstämmer med mejeriernas krav.
- Något överflödigt då vi redan har kontrollinstanser för sådant, ok om mer samarbete däremellan finns.
- Borde räcka med en gång per år.
- Tidsödande men ger en sorts garanti för att mota dåliga händelser i tid.
- Den är bra. Punkterna ger en bra överblick om skötsel och hälsoläge. Lätt att se om det blir förändringar i besättningen eller i skötseln.
- Väldigt bra eftersom alla avdelningar och djur synas. Leder till bra diskussioner.

3. Vad tycker du om utformningen av veterinärens basbesök?

- Bra. (5)
- Helt OK. (4)
- OK, bra med så mycket förebyggande arbete som möjligt.
- Bra att kunna utnyttja besöket till övriga frågor.
- Bra att gå igenom resultat av behandling, se att fått effekt. Mer medveten om vilka smittorisker som finns i besättningen.
- Vi har bra förebyggande hälsokontroll av vår veterinär regelbundet, så besök är ok.
- Räcker med 4 v intervall, borde kunna avbeställas om man ej använt medicin. Kostar då 1500 för en veterinärunderskrift.

- Det är bra, uppföljning av sjuka djur måste vara jättebra, framför allt för veterinären. Vanligtvis så görs ju ingen uppföljning om inte veterinären själv frågar. Att kontrollera riskdjur är också bra, görs ju inte annars.
- OK, kändes ovant i början, från bägge håll tror jag men blev mer och mer naturligt desto längre tiden gick.
- Man hittar fasta rutiner så det löper på bra.

4. Vad tycker du om utformningen av veterinärens utvidgade besök?

- Helt OK. (7)
- Bra. (3)
- Överkurs.
- Tog för lång tid, annars bra.
- Meningslöst.
- Tidsödande men ger en sorts garanti.
- Bra att diskutera och titta på saker tillsammans. Man ser saker från olika håll.
- Väldigt bra, synar hela besättningen. Många allmänna frågor diskuteras och nya idéer kläcks.
- Bra, tillfälle att fördjupa sig i eventuella förbättringar.

5. Vad tycker du om de symtombilder/läkemedel som har varit godkända att behandla/använda i ViLA pilot?

- Helt OK. (6)
- Bra. (5)
- Behandling av coli-mastit vore bra. (2)
- Bra, men det är för få läkemedel godkända att använda. T ex borde vi fått använda antibiotika för juverinflammation också om det är en coli-mastit, då är det ju särskilt viktigt med snabbt insatt behandling, engemycin borde också vara godkänt.
- Överskådligt och lättfattligt.
- Bra, men hade velat ge smärtstillande i högre omfattning (där finns inga resistensproblem).
- Det omfattar de vanligast förekommande symtombilderna i besättningen.
- Coli-mastit vill jag ha ut veterinären på ändå.
- Bra, men vill använda oxytocin till nykalvade kvigor, brunstiga kor och mastit.
- Kan säkert utökas.

6. Vad tycker du om kriterierna för att nå upp till förlängda besöksintervall? Har de sporrat dig till förändringar i ditt arbete?

- Bra, ja har sporrat. (4)
- Nej, inte sporrat. (4)
- Självklart vill man göra så bra ifrån sig som möjligt.
- Djurhälsan påverkas av så många faktorer och många förändringar får man inte en så snabb effekt av.
- Ingen skillnad.
- Lite väl stelbent, problem i besättningen kan ha haft speciella orsaker som är åtgärdade.
- Vi hade ganska bra djurhälsa även tidigare, så vi har inte gjort några förändringar.
- Har inte tänkt så, man vill ju inte ha sjuka djur så att jobba förebyggande har vi alltid eftersträvat.
- OK.

- För vår del spelar det ingen roll, bra ändå.
- Vissa parametrar satta för hårda. Om jag avlivar många tjurkalvar pga dålig avsättning så klarar jag inte kriterierna.
- I stort är det bra. Men vi tycker än en gång att signaler djurvälstånd inte säger hela sanningen. Allt beror på hur man rapporterar. En del är jättenoga men inte alla och då blir det missvisande. Ex om jag gör en ko trespent syns det inte att hon varit sjuk.
- Nej, har lagom intervall.
- Förändringar sker ändå.

7. Vilka är dina positiva erfarenheter av ViLA?

- Snabb behandling alla dagar i veckan. (12)
- Speciellt bra för kalvar. (5)
- Mindre väntetider på veterinärens besök. (5)
- Bra med en väl inarbetad besättningsveterinär. (2)
- Det förebyggande djurhälsoarbetet då man avsätter tid för att diskutera.
- På lång sikt spar man pengar.
- Lägre veterinärkostnader.
- Minskat djurlidande med snabbare behandlingar.
- Den enskild största positiva grejen sedan man blev mjölkbonde. Att bara få förtroende är en höjdare. Det har varit väldigt nedvärderande att tidigare inte vara betrodd att ta mjölkprover och lämna in (en massa onödiga veterinärbesök). Att kunna ha en dialog med veterinärerna på ett bättre sätt. Det finns en jättestor potential i projekt som bör drivas vidare.
- Fått mer fokus på kalvhälsan än tidigare.
- Bra med regelbundna besök.
- Bara positivt!!
- Man har lärt sig mer av att behandla djur om djurens miljö och hälsa.
- Åtgärderna har varit framåtsyftande, arbetet har blivit mer förebyggande.
- Man har fått ett annat tänk – förebygga och pyssla om kalvarna mer. Uppföljning av behandlade djur är bra både för oss och för veterinären.
- Bättre kontakt med veterinären.
- Fler prov tagna på misstänkta mastitkor, alla prov leder inte till behandling.
- Minskade jourbesök, bra telefonsupport.
- Det är så här det ska gå till.

8. Vilka är dina negativa erfarenheter av ViLA?

- Inga. (6)
- Dyrare veterinärkostnader. (3)
- Merarbete dokumentation. (3)
- Papperselände – stor förbättringspotential, helst i digital form. (3)
- Det blir dyrt när hälsoläget är bra. (2)
- Avsaknad av engagemang hos veterinären, ej uttalat men man kan läsa mellan raderna.
- Ibland har man inte fått ut provrör.
- Ibland svårt att få in besök.
- För mycket merarbete, t ex att vet ska kolla behandlade djur, jag som djurägare borde vara betrodd att avgöra om djuret blivit bra av behandling.
- Det måste bli större flexibilitet i besöksintervallen för att lättare kunna samordna besökstider.
- Odling av mjölkprov tar för lång tid.
- Kanske en liten merkostnad.

9. Övriga synpunkter och kommentarer

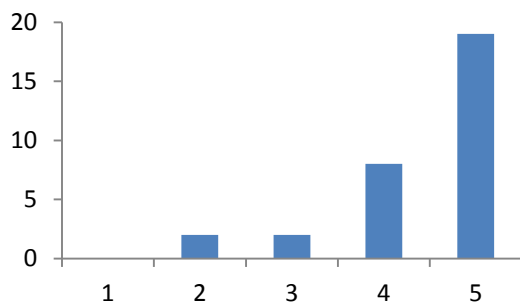
- Jag ser enbart fördelar med projektet som sådant. Det blir en bättre dialog mellan bonden och veterinären. Allt detta tillsammans stärker djurskyddet och djurhälsan och minskar antibiotikaanvändningen.
- Antibiotikaanvändningen tror jag minskar med ViLA. En veterinär kommer ut och behandlar en ko för mastit, osäker om coli eller ej och dubbelbehandlar, lämnar medicin för båda fallen. Dag 2 svar att det var coli. Kvar i kylskåpet står 2,5 flaskor penicillin. Nästa vecka kanske ny mastit. Bonden sprutar eventuellt med överbliven penicillin. Lämnar inget mjölkprov och ingen kontakt med veterinären. Detta är, tror jag, ett stort svinn! Detta undviks helt eftersom all medicin är journalförd och inventerad i ViLA.
- På större gårdar ska det finnas en ansvarig vid behandling och kontakt med veterinären. Lätt att det flyter ut annars. Hur veterinärer jobbar och delegerar fungerar i dagsläget mycket olika. ViLA är ett bra instrument att styra upp och få en likartad behandling oberoende av var du or och vilken veterinär du har. Tycker att ViLA ska finnas i flera steg;
  - o bas, kanske enbart med tillgång på antiinflammatoriska läkemedel
  - o nuvarande ViLA
  - o ViLA utökad där man kan lägga till avhorning efter grundlig utbildning.
- Jag har inte behandlat fler mastiter under ViLA perioden än innan. Snarare tvärtom och har tänkt flera gånger innan; Kan jag istället ha tätare urmjölkning och få mastiten att självläka? Ska hon göras trespent? Är det bättre att slakta ut?
- En av veterinärerna lämnade ej ut medicin förrän mjölkprovet var klart, och kon blev trespent. Samarbetet mellan ViLA-veterinären och övriga veterinärer på stationen måste fungera. Jag tror det hade varit bättre om min ordinarie veterinär hade haft ViLA.
- Arbetet på min gård är pressat, byråkratin tar tid på besöken. Lönsamheten kräver förebyggande åtgärder och friskare djur men inte byråkratiskt trams. Intentionen med projektet är bra, vill lägga till avhorning. Smidigare och mindre kostsam modell önskvärt.
- Vi tycker verkligen att det varit jättebra. Har fått en ännu bättre kontakt med veterinären fast den var bra tidigare också. Tycker vi diskuterar mer om olika problem. Då vi har en nybyggd ladugård så har inte allt fallit på plats. En åtgärd vi bestämt oss för är klövverkning 3ggr/år. Vi har gummimattor nu så de slits väldigt lite. Hade mycket klövspalt tidigare men bara enstaka nu. Bra att kunna behandla dessa själva. Vi har verkstol i ladugården också så vi kan lätt kontrollera klöven, göra rent och ev. bandagera.
- Fungerat bra.

ViLA PILOT - Enkät försöksveterinärer

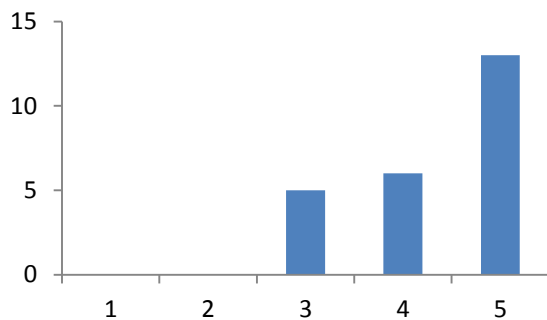
Svarsfrekvens: del 1 Besättningsdel = 91 % (15 veterinärer har svarat på enkäter till 31 besättningar), del 2 Allmän del = 88 % (15 av 17 veterinärer). Svaren är i vissa fall omformulerade för att behålla anonymitet.

Del 1. Besättningsdel en per besättning (1=stämmer inte alls, 5=stämmer helt)

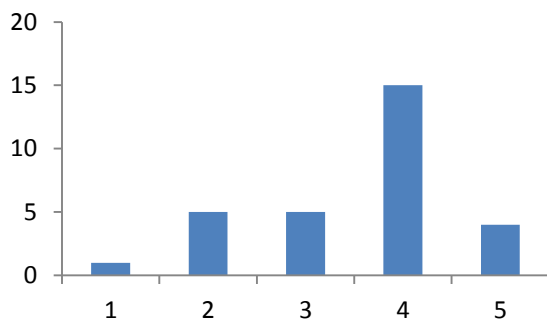
1. Samarbetet med besättningen har fungerat väl

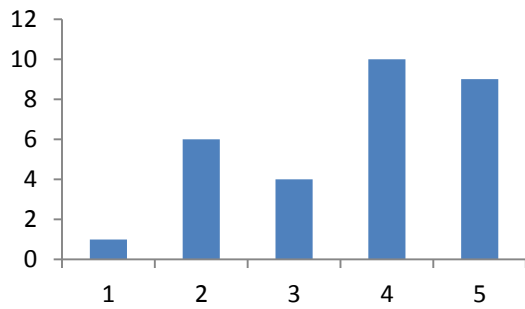
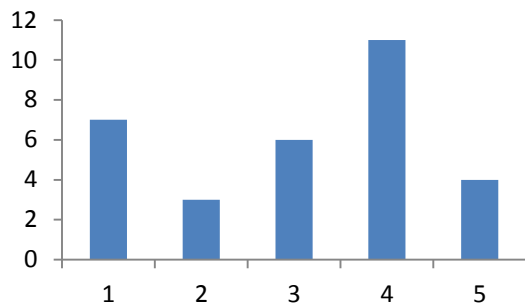
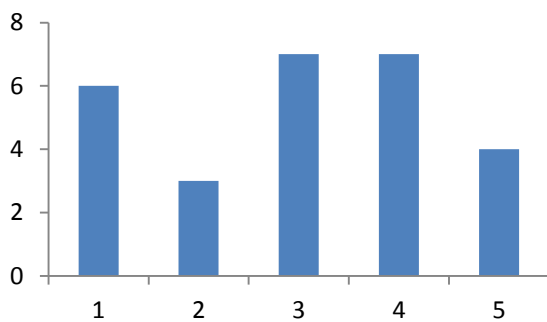
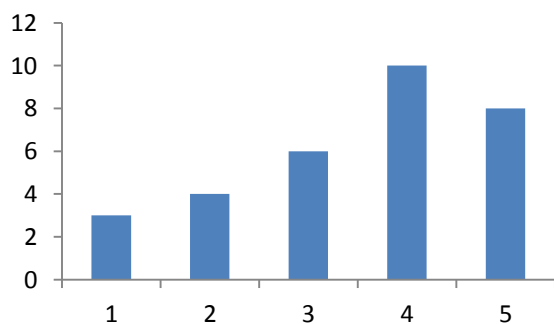

2. Jag har fått ökad insyn i besättningens djurhållning

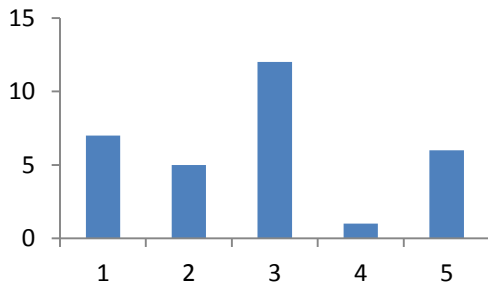

3. Jag tycker att besättningen har haft stort utbyte av veterinärtiden

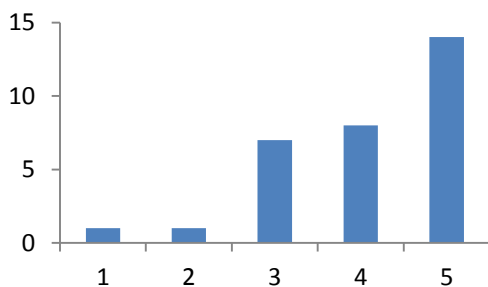

4. Jag tycker att besättningen har haft stort utbyte av veterinärkostnaden**5. ViLA har inneburit att jag har arbetat mer förebyggande i besättningen än tidigare****6. ViLA har inneburit, enligt min uppfattning, att personalen i besättningen har arbetat mer förebyggande än tidigare****7. Jag har fått en bättre dialog med personalen på gården om förebyggande åtgärder**

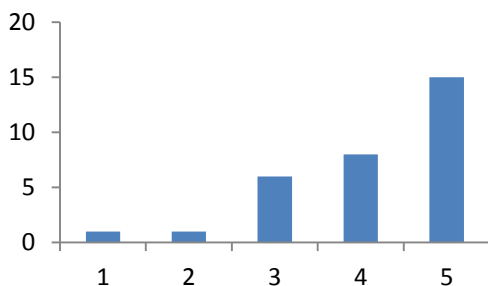
8. Kriterierna för att nå upp till förlängda besöksintervall har fungerat bra som incitament för att arbeta för en bättre djurhälsa

9. Jag har känt förtroende för att besättningen har följt uppsatta regler för ViLA

10. Besättningens journalföring har fungerat bra

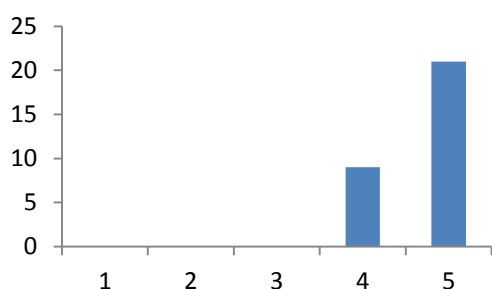
Kommentarer fråga 10 (svarssiffra inom parantes)

- Ibland bristfällig journalföring (3)
- Journalföringen i början dåligt med signeringar, blev bättre. Fattades ibland notering om mastitbakterie, förbättrades. Läkemedelsavstämningen har inte alltid gått jämt ut, ibland för mycket kvar ibland för lite. (3)
- Inget stort fel egentligen, men de har inte alltid fyllt i journalerna utan gör det först vid besöket. De har i och för sig knappt behandlat något inom ViLA. (3)
- Lite småfel i behandlingsjournaler, ej påverkat i stor utsträckning. Dock vissa problem att få medicinmängd att stämma, framför allt oxytocin. Lite förfall till slentrianmässig dosering trots påpekan. (4)
- Lite småfel i behandlingsjournalerna. Vissa problem att få medicinmängd att stämma. (4)
- Journalföring bristande ibland, har åtgärdats (5)
- I början mer strul med journalföring, ej allt ifyllt, blev bättre efter tillsägelse (4)
- Bristande journalföring, svårt att bedöma vad en allmänpåverkad ko är, mäter ej kon för rätt dosering, dvs. blivit underdoserat. Inte förbättrats trots tillsägelse. Verkar inte intresserad av förebyggande arbete. (1)
- Glömmer ibland att skriva upp användning av Carepen. Skriver inte alltid i alla detaljer i

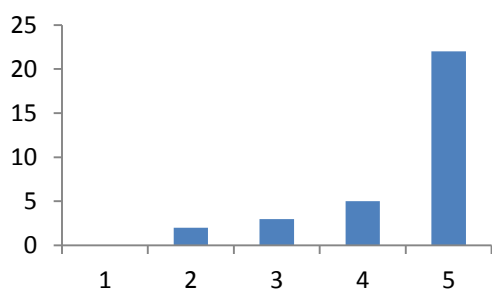
ViLA journalerna, dock ej av betydelse för mig. Har ibland inte fyllt i svaren på mjölkprov, men då har jag gjort det vid besöket då jag haft resultaten med mig. (4)

- Har ibland inte fyllt i försöksjournaler vid behandling då de haft annan fungerande journalföring. Har åtgärdats vid tillsägelse. (4)
- Skrev fel i journalen en gång, påverkade ej bedömningen. Fick muntlig tillrättavisning, sen hände det inte igen. (3)
- Vissa uppgifter har saknats i journalerna, små detaljer ex laktationsnummer. Läkemedelsjournalen lite svårjobbad. (3)
- Detaljer i journalföringen har ibland felat. Dock åtgärdats. (4)
- Ofullständigt ifyllda journaler. Dock endast ett fåtal behandlingar utförda inom ViLA, hann ej arbeta upp rutinerna. (3)

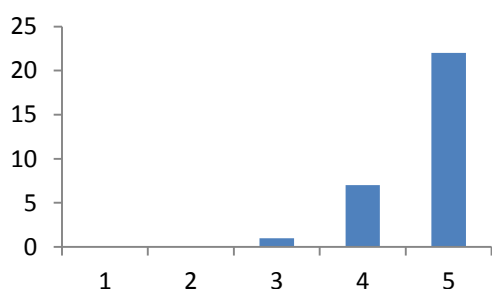
11. Personalen i besättningen har tagit mjölkprover vid varje mastit

12. Inlämning/inskickning av mjölkprover har fungerat bra

13. Utlämning av svar på analyserade mjölkprover har fungerat bra

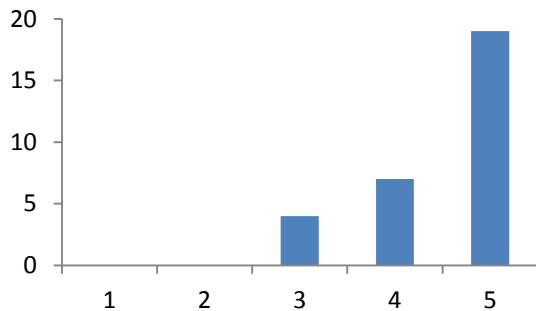

Kommentarer fråga 11-13 (svarssiffra inom parantes)

- Ovilja att åka in med prov (3)
- De har lämnat in i rätt tid men ibland glömmer de att ringa och kolla provsvar dagen efter, men oftast ringer de. (4)
- Samtliga mastitprover har varit blandflora. Vi har dock nyligen gått igenom provtagningsrutiner.
- Enstaka miss med bortslarvat prov (4)

- Enstaka missar, även av SVA (4)
- Mjolkprov inlämnat försent flera gånger. Ringer ej och ber om provsvar. Veterinär ringt ut provsvar då allvarliga bakterier växt. (2)
- De har ibland glömt att ringa för provsvar (5)
- Tog inte prover vid ett tillfälle, åtgärdades vid tillsägelse (4)
- Lämnade ej in vid en mastit, men hände det aldrig igen (4)
- Inlämnade prover till vet stationen på jourtid svåra att debitera fullt ut (2)
- Inga mastitbehandlingar gjorda inom ViLA (-)

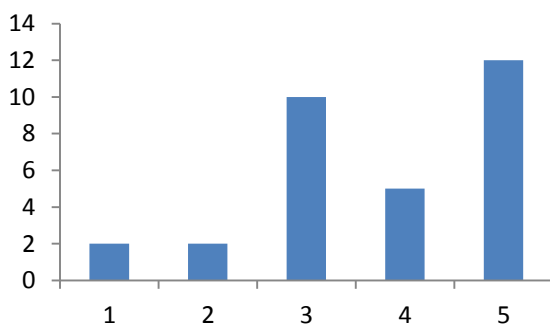
14. Antal felbehandlingar/överbehandlingar har varit lågt

Kommentarer fråga 14 (svarssiffra inom parantes)

- De har behandlat någon mastit som borde haft veterinärbesök. (5)
- Dubbelbehandling ibland med pc och trimsulfa pga. ej fått bakteriologiskt svar snabbt (4)
- Fler kor har blivit feldoserade pga. att djurägaren ej mätt korna. (3)
- Ej ringt om provsvar, dvs. kor kan ha blivit fel och/eller överbehandlade. (3)
- Inte behandlat djur i onödan, bra dialog via telefon. Ibland tas mjolkprover utan att behandling sätts in utan vi har avvaktat provsvar. (4)
- Kan ej bedömas pga. mycket få behandlingar (-)
- Mastitbehandlingsfrekvens känns något hög. Vid genomgång har vi dock upplevt att behandlingarna varit befogade och inte riktigt kunnat sätta fingret på hög frekvens. (4)
- Mycket få behandlingar i besättningen inom ViLA (-)
- Under en period fel behandlingstid, åtgärdades vid förtydligande av behandlingstider. (4)
- Varit en felbehandling på en mastit då en kollega tog resan. Kon behandlades med enbart penovet, metacam sattes aldrig in. (3)

15. Djurskyddsdeklarationen har varit ett bra verktyg

Kommentarer fråga 15 (svarssiffra inom parantes)

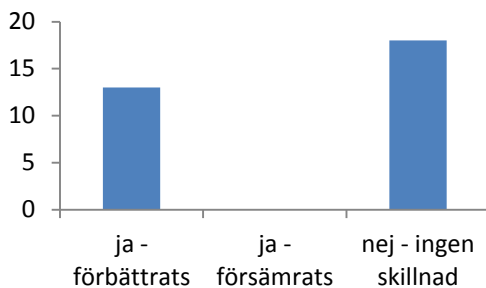
- Bra för att förbättra djurens välfärd (4)
- 2 st.: Deklarationen har gjort självklart att vid varje besök gå igenom hela besättningen

även ex ungdjur som sällan krånglar. Ger en del bra diskussioner. Men minus att ännu ett papper att hantera. (2)

- Den har varit underlag för diskussioner, speciellt när SOV var med. Svårt att bedöma utrymme för ungdjur t ex sett trångt ut men enligt andra kontroller så är det ok. Svårt att bedöma utrymme, luftkvalitet och liknande utan att göra en exakt kontroll. (3)
- Mina kommentarer ledde inte till någon åtgärd. (3)
- Hur kolla årlig rengöring? Beteskravet? (4)
- Kan nog tänkas vara bra på ställen där samarbetet haltar, då kan den vara bra att luta sig emot. Har själv inte behövt den egentligen på denna gård (3)
- 2 st.: Kan nog tänkas vara bra på ställen där samarbetet haltar, då kan den vara bra att luta sig emot. Har själv inte behövt den egentligen på denna gård (3)
- Kan vara bra som stöd för vad man ska titta på, men känns onödigt att fylla i en varje gång. Har gett stöd vid anmärkning men hade förmodligen fungerat lika bra utan. (3)
- Stallrengöring och betesgång kändes lite luddigt (3)
- Tillför inget nytt i min dialog med djurägaren (3)
- 2 st.: Tillför inget som vi inte redan diskuterat (1)

16. Har ViLA påverkat djurskyddet i besättningen?

Kommentarer fråga 16

ja – förbättrats

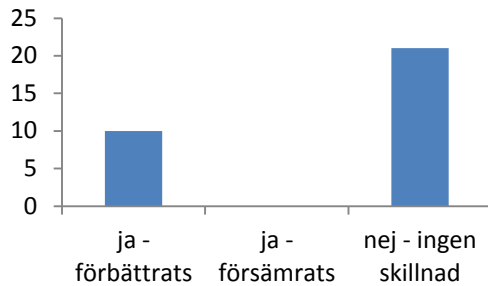
- Personalen mer alert på sjuka kalvar. Förändring tar tid. Har planterat några frön som är på väg att slå rot.
- Akut sjuka djur på jourtid blir nu alltid behandlade, så var det inte förr (avseende mastit).
- Akuta sjukdomsfall har behandlats i tid t ex på helger.
- Djurskyddsdeklarationen medför insyn i hela besättningen, t ex kalvar, ungdjur och sinkor.
- Djurskyddsdeklarationen och förebyggande arbete varit bra för djuren.
- Pga. ViLA förbättrades förhållandena för kalvar och ungdjur avsevärt, hade jag noga uppföljning på dem och kunde se att de blev bättre.
- 2 st.: Ja, genom tidigare insatt behandling på mastit och kalvsjukdomar.
- Kalvarna positivt med snabb behandling mot tidigare. Även en del mastiter har kunna behandlats tidigare.
- Tidigt insatta behandlingar, samt behandling med NSAID vid lindriga klövspaltsinflammationer
- Kalvar behandlas snabbare

nej – ingen skillnad

- Arbetet har inskränkt sig till att gå igenom stallarna och kollat vatten och utfodring utomhus. Samt kollat att journalföringen skötts och att göra läkemedelsavstämning.
- Eventuellt såg till att sjukboxar kom upp snabbare.

- Fast eventuellt något bättre eftersom man går runt och tittar på alla djur och ibland ser sådant som de själva inte uppmärksammat och kan ge råd om förbättringar i stallarna.
- Mycket bra gård även innan.
- Möjligen lite, djurägaren hade bra ordning även före.
- Var bar både före och under ViLA.
- Mycket bra gård från början, Noga med sina djur

17. Har ViLA påverkat djurhälsan i besättningen?

Kommentarer fråga 17

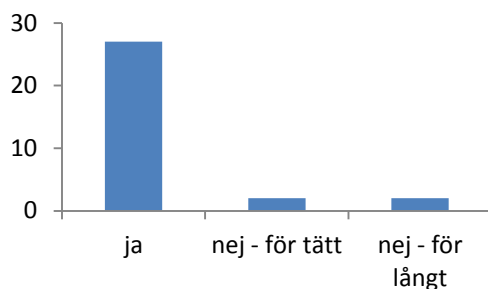
ja – förbättrats

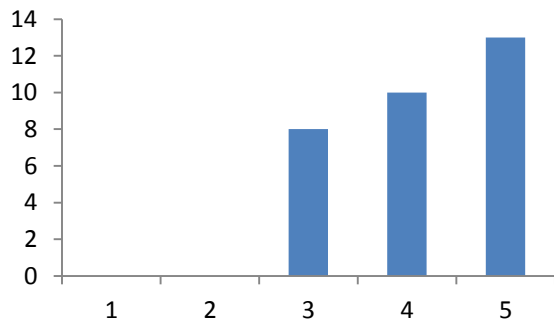
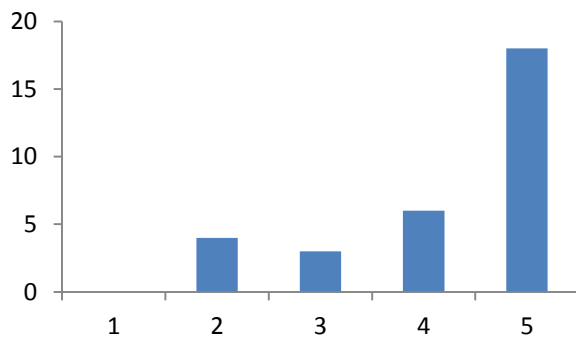
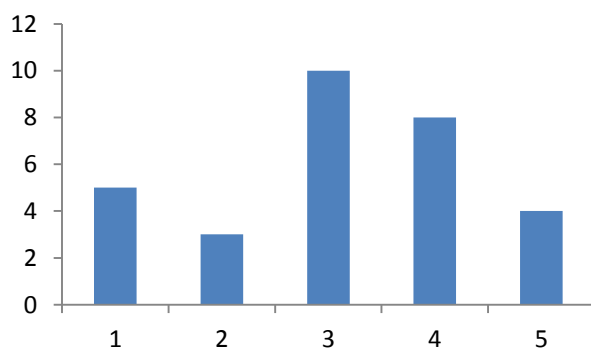
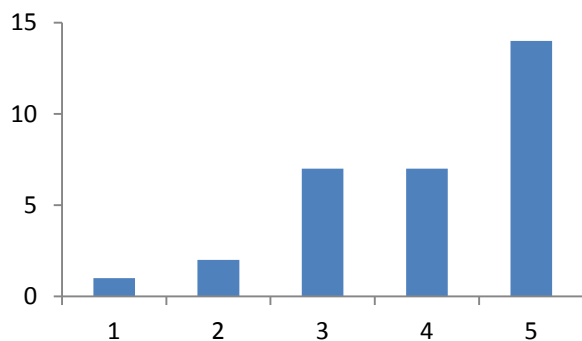
- Bättre juver och kalvhälsa
- Djurägarna har t ex ändrat nackbommen vid foderbordet.
- En del uppsatta strategier leder åt rätt håll. Bra även innan.
- Genom snabb behandling av akuta mastiter på helger.
- Kalvhälsan mycket bättre liksom tillväxten.
- Signaler djurvälstånd gått från 3 röda gubbar till inga röda gubbar.
- Ströar mer, renare vattenkar, bättre kalvhälsa, bättre sinkoutfodring, färre mastiter och ökad mjölkproduktion.

nej – ingen skillnad

- Enligt signaler djurvälstånd har sjukdomsbehandlingar ökat, men det känns snarare som en tillfällighet och inte en påverkan av ViLA. Haft en del gamla kor som behandlats.
- För låg behandlingsfrekvens för att göra någon mätbar skillnad.
- 2 st.: Har under många år arbetet förebyggande i besättningen, djurhälsotänkandet inget nytt.
- Inget förebyggande arbete har bedrivits.
- Kalvhälsan förbättrats eventuellt.
- Tror inte det är någon skillnad men har inte statistik att bedöma det med.

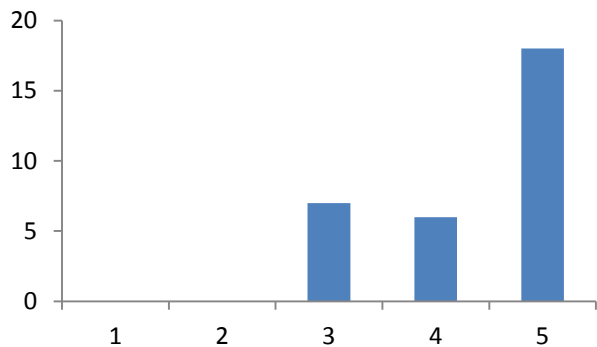
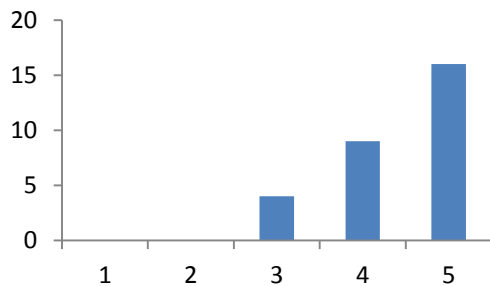
18. Jag anser att besöksintervallen har varit lagom långa i denna besättning

19. Det har fungerat bra att få in ViLA besöken i mitt arbetsschema**20. Besöken har skett enligt uppsatta intervall i denna besättning****21. Jag upplever sambesöket med SOV som givande****22. Kursen som omfattade läkemedelshantering och ViLA systemet har gett besättningen tillräcklig kunskap för att kunna gå in i ViLA systemet (bestående av en 1-dagars teorikurs, inledande besök samt genomgång av ett kliniskt fall för varje symtombild)**

Kommentarer fråga 22 (svarssiffra inom parantes)

- Alla som behandlar bör ha gått kursen, inte bara djurägare eller annan ansvarig. Känns mkt olustigt med delegation i flera led. I svinbesättningar måste alla som behandlar ha gått kurs, varför inte här? (2)
- Behövs nog mer medicinkunskap. Följer inte alltid flödesschemat vid mastitbehandling. (3)
- Djurägare upplevde kursen positiv och att den gav insikt om vikten att jobba mot resistensutveckling, dvs. vårda antibiotika-policy. Vikten av noggrann journalföring kan poängteras ännu mer. Kan vara klokt med praktisk del som vid övrig delegering. (4)
- Ej varit ute på det första fallet av mastit och kalv. Hur ska man få det att fungera? (3)
- Förstår inte vissa symtom, hur viktigt det är med journalföring och hur ett provsvar kan påverka behandlingen vid mastit (1)
- Inte helt lätt att vara med vid ett kliniskt fall per symtombild, muttrades en del i början vid de vanligare symtombilderna. (4)
- Trots upprepad förklaring från min sida har det förelegat okunskap om vad som ingår i ViLA (3)
- Uppfattar dessa djurägare som mindre kunniga från början och inte lika intresserade (3)
- Vikten av noggrann journalföring kan poängteras ännu mer. (4)
- Väldigt personberoende, hur aktiv/intresserad/engagerad djurägaren är (4)

23. Det bör vara årlig kompetensutveckling (kurs eller liknande) för besättningar med villkorad läkemedelsanvändning**24. Uppföljning av nyckeltal har fungerat bra****Kommentarer fråga 24 (svarssiffra inom parantes)**

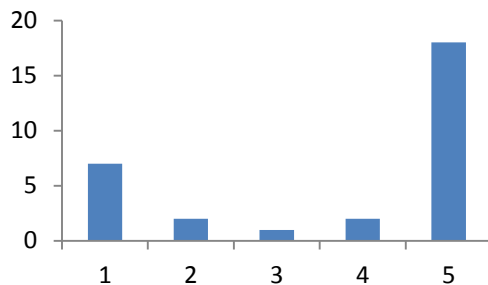
- Det har varit bra att ha nyckeltalen att förhålla sig till för att inte kompromissa med besöksintervallen. (4)
- Det har varit tacksamt med enkla grunder för besöksintervall. (4)
- Inte tillgång till dem i början. Har inte använt mig av dem särskilt mycket, mest kollat att besättningen låg inom kriterierna. (3)

- Inte tillgång till dem i början. Svårt att följa på kort sikt eftersom vi rapporterar på pappersjournaler vilket ger en fördröjning. Hade varit intressant att kunna få fram mer detaljer, det som ligger till grund dvs. vilka djur det faktiskt gäller (3)
- Trögt system, när det går över gränsvärdet har det akuta läget gått över och det är egentligen inte då man behöver tätare intervall. (5)
- Vi har gått igenom dem vid utvidgade besöken. (4)

Om ej med i kokontrollen, hur har det fungerat med uppföljning av djurhälsomått?

- Tätare besök, ej visat statistik.
- Tagit data från annat system, lite bökigt men det har gått.

25. Jag fortsätter gärna med ViLA i denna besättning

Kommentarer fråga 24 (svarssiffra inom parantes)

- Har haft annan veterinär som de kontaktat för allt arbete utanför projektet. (1)
- Nej, detta är inte rätt gård, trots trevlig bonde och fina djur. (1)
- Pga. återkommande brister. (1)
- Pga. ska sluta inom kort. (1)

25. Övriga kommentarer till hur ViLA fungerat i den här besättningen

- Djurägaren har inget bra djuröga. Svårt med många olika personer inblandade, vissa som tog egna initiativ. Dessutom problem att få fram nyckeltal.
- Bra med fokus på kalvhälsan.
- Mastitbehandlingarna, hade nog blivit ungefär samma som utan ViLA.
- Klövspaltsinflammationerna, jag tror att besättningen upplevde det som jobbigt att baxa upp kon i verkstolen, de tillkallade hellre veterinär akut.
- De var mycket noggranna med att inte behandla utanför ramen, t.ex. om den enda i besättningen som fick behandla villkorat var bortrest. Då tillkallades veterinär akut.
- Förutom att NSAID gavs till "fel" symtom har det fungerat bra.
- Jättebra journalföring när en person skötte det hela. Dock blev det jobbigt för denne att komma till varje sjukt djur (om denne var ledig) så fler personer utbildades. Då blev det till en början lite mer rörigt. Annars har det fungerat jättebra!
- Mycket trevlig och välskött gård med friska djur och engagerad personal. Det har varit ett sant nöje att få jobba med ViLA på denna gård där allt är i sin ordning med allt från djurhållning till journalskrivning och läkemedelsanvändning.
- Trots noggrann djurägare, vilken jag normalt upplever har stenkoll på allt, har det varit svårt att få till journaler/medicinförbrukning. Då även veterinären är en vän av ordning känns detta frustrerande. Sannolikt en kombination av att båda har lite mänskliga brister

och att befintligt system inte riktigt passar oss. Jag efterlyser enklast möjliga metod som i slutänden ger godkänd journalföring.

- Prestationsinriktad djurägare med bra resultat, där vi sedan många år jobbat förebyggande. Egentligen inte representativ som ViLA-försöksgård. Kan inte en sådan här gård passera nålsögat finns ingen framtid för ViLA över huvud taget. Svårt med denna omfattande journalhantering, visar på vikten av enkla journaler (ej överarbetade), noggranna instruktioner om vikten av korrekt journalföring osv. Låga behandlingsfrekvens.
- Denna besättning har en försäkring som ersatte självdöda/avlivade kor och då blev detta nyckeltal för högt. Jag vill poängtera att det i detta fall inte inneburit sämre djurskydd utan snarare en strategi och gårdsfilosofi. Besöksintervallen blev därför aldrig förlängda och i detta fall blev nog djurskyddet bättre av att man inte lät ”halvsjuka djur utan bra prognos” stå och vänta på slakt.
- Jag tycker att det har fungerat bra. Det har nästan varit tendens till underbehandling med penicillin i början. NSAID har däremot använts föredömligt.
- Djurägaren har varit positiv och i alla fall försökt förändra efter tillsägelser. Trots arbetsrutiner en känsla av rörlighet i besättningen. Svårt att hålla koll på alla djuren, bättre djuröga behövs.
- Finns lite av attityd ”Jag är mig själv nog”. Kritik studsar först, men så småningom händer det grejer – många förändringar genomfördes.
- Fåtal behandlingar, kom aldrig igång ordentligt. Djurägaren lyssnade inte riktigt på uppmaningar, trodde väl att det skulle rulla på ändå. Fortsatt och fått vissa åtgärder, djurägaren är rätt nöjd med hälsoläget och då får man acceptera detta.
- På medicinflaskor är det ofta inte skrivet öppningsdatum.
- Vid inlämning av mjölkprov har all information inte framgått. Bristande journalföring.
- Läkemedelsavstämningen vid flera tillfällen inte stämt, pga. djurägaren ofta har glömt att skriva in hur många dagar en behandling pågått.
- Svårt med gränserna på mastit, att veterinären ska komma ut om kon är allmänpåverkad.
- Djurägare har lite sjuklighet i besättningen. Djurägare har efter min uppfattning inte behov av att ha delegerad behandling, men behov av att ha regelbundna besök av förebyggande karaktär.
- Jag tycker att det har fungerat väldigt bra och är nöjd med det. Det tar tid att få in nya arbetsrutiner och hur besöken görs är fortfarande under utveckling. De har inte alltid följt flödesschemat för mastiter, men jag har själv haft dåligt koll på det.
- Jag tycker att det har fungerat bra. Tar tid att införa förändringar. De har under någon period inte tagit prov och ibland behandlat för kort tid men det har rättat till sig efter påpekande. En välskött besättning där man är uppmärksam på sjukdomstecken.
- Gården har skött läkemedel och journalföring exemplariskt. Djurägaren har skrivit under kontraktet för projektet utan att sätta sig in i innebörden eller att aktivt arbeta för djurhälsan för att på sikt få gå upp i förlängt besöksintervall. Djurägaren har endast fått betala för att jag har tittat på djuren och att journaler och läkemedel kontrollerats utan att särskilt många behandlingar satts in inom projektets ramar.
- Jag bedömer att djurägaren inte har haft tid att arbeta förebyggande men att djurhälsan har varit god på gården. Samarbetet har fungerat bra. Det har inte varit några problem med att

bestämma planerade besök. Jag skulle inte ha några problem att låta djurägaren handha läkemedel.

- Har fungerat mycket bra. Besättningen har dock haft ett mycket bra år ur sjukdomssynpunkt. Detta hade börjat redan innan ViLA så jag kan nog inte ta åt mig äran.
- Besättningen har haft tre rådgivande veterinärer. Blir då ingen samlad rådgivning/besättningsbild. Problem med att mjölkprover/subkliniker går in som sjukdom och förmörkar sjukdomsstatistiken.
- En mycket välskött och högpresterande besättning. ViLA har fungerat bra här och givande dialog har kunnat föras med djurägaren.
- Besättningen har mycket personal, rörlighet och oklarheter i behandlingarna. Läkemedelshanteringen var svår att få in (fungerar nu efter 1 år). Dock alltid journalfört. Min slutsats är att ViLA verkar svårt med stor personal bristande överlämning.
- Denna besättning är en välskött bra gård med en ägare som är kunnig och insatt och framför allt intresserad! Därför ett nöje att jobba här. ViLA har fungerat alldeles utmärkt.
- Inte som riktigt engagerade. Det har varit lite småstruligt.
- Denna besättning har sannolikt tjänat på ViLA, dels genom bättre behandlingsresultat (mastit) pga. tidigt insatt behandling, dels genom effektivare veterinärtid. Det senare genom att alltid försöka kombinera ViLA-besöket med övriga akutbesök i besättningen. Besöksintervallet har således inte varit exakt 14 dagar, utan 14 +/- 4-6 dagar. Även kalvbehandlingarna har bättre förankrats hos mig som besättningsveterinär. Besättningen har redan sedan innan ViLA arbetat förebyggande. Ingen verkstol = inte haft klövspaltsbehandling i ViLA.
- Känslan är att besättningen, liten och med låg behandlingsfrekvens inte kunnat räkna hem den faktiska kostnaden för veterinärtjänsten enligt ViLA. Skulle inte rekommendera ViLA i denna besättning igen, detta enbart av ekonomiska skäl! Ingen verkstol = inga klövspaltsbehandlingar.
- Besättningen tjänat på ViLA främst genom förbättrat behandlingsresultat mastit och kalvpneumonier. Behandlingen av kalvar har gjorts mera laglydiga genom ViLA. Innan fick jag ibland sträcka lite på definitionen av ”påbörjad gruppbehandling” Besättningen har redan sedan innan varit med i Hälsopaket Mjölksamt besättningsservice.
- Besöksintervallen för ViLA har anpassats till besättningsservice, dvs. inte alltid exakt 14 dagar.
- Klövspaltsbehandlingar har varit fullt möjligt då både verkstol och fothiss finns, men pga. antalet sjuka djur har vi i besättningen använt cefalosporiner i stället. ViLA alltså inte tillräckligt attraktivt för att råda bot på cefalosporinanvändningen.
- Vi behöver ett bättre journalsystem. Gården har sin ”sprutjournal” och så försökets journaler, och det blir mycket dubbelarbete. För mig är det också hyfsat med arbete att räkna ihop och stämma av. Kanske någon typ av exceldokument som med fördel kunde ligga i gårdsdatorn och som också kunde agera sprutjournal? Då kanske det skulle vara lättare att signera varje behandlingsdag också. Bra på en sådan här stor gård som har många anställda! Excel kunde också snabbt summera åt veterinären vid varje besök!

Del 2. Veterinärdel, en per veterinär (antal som svarat lika inom parantes)

1. Ska det ställas krav på djurhälsan för att kunna vara med i ViLA? (exempelvis % sjuklighet, % dödlighet)? Krav på medlemskap i kokontrollen eller liknande?

a) *Krav på djurhälsan*

- Ja (11)
- Kan grupperas efter läge: grön =ok, gul i mer än 3 mån = anlita extern expert, röd = HPM eller liknande.
- Bra med ett robust inklusions- och exklusionskriterium – dödlighet. Övriga parametrar kan rubbas även hos den bästa pga. tillfälliga produktionsstörningar/ behandlingsstrategier = mindre lämpliga.
- Ja, men behöver inte vara lagkrav, kan vara norm.
- Ja, men vet inte riktigt vilka parametrar. % sjukdomsrapporterade är inte bra, säger ingenting om djurhälsan. DSD ska vara krav.
- Nej, men tätare besöksintervall.
- Nej, men tätare besöksintervall om sämre statistik. Utesluts om det ej förbättras.
- Nej, men krav på förbättring eller statistiska nyckeltal.

b) *Krav på att vara med i kokontrollen*

- Ja (2)
- Ja, eller liknande så att man kan få fram djurhälsomått. (4)
- Tveksamt. Finns mkt information i moderna mjölkkningsanläggningar.
- Nej (2)

2. När anser du att ett avtal om ViLA ska sägas upp; t.ex. vilka avvikelser/felsteg från överenskommelsen mellan veterinär och djurhållare krävs? Både för veterinär och djurägare. Ge gärna exempel.

- Besöksintervall inte fungerar (både djurhållare och veterinär) (6)
- Mycket för långa besöksintervall upprepade ggr
- Om läkemedel används på fel sätt (3)
- Om medicinavstämningen inte stämmer vid flera tillfällen (7)
- ”Fel” symtombilder behandlas (7)
- Om tillsägelse inte ger effekt (4)
- Fel läkemedel till symtombilden
- Journalföring missköts (5)
- Båda ska kunna säga upp oavsett orsak (2)
- Djurägaren följer inte uppgjorda riktlinjer (3)
- Enstaka fel måste kunna accepteras (3)
- Uppenbara brister i djurskydd, djurhälsa, omsorg
- Provtagning sköts inte (3)
- Ovilja arbeta förebyggande
- Hälsoläget försämras

- Generellt: de flesta vill ge chans till rättelse, enstaka fel ska kunna accepteras, uteslutning endast om upprepade och/eller allvarliga fel etc.
- Övriga kommentarer: karenstid på ett år efter uppsagd ViLA. Karenstid beroende på utvisningsorsak.

3. Vad tycker du om de symtombilder/läkemedel som har varit godkända att behandla/använda i ViLA pilot?

- Bra (9)
- Önskar tillägg: tetracykliner för kalvar, vissa typer av pneumonier. (2)
- Klövspalt: svårt för djurägaren bedöma.
- Mastit: komplicerad sjukdom. Besättningsveterinären tappar lätt greppet om ej ser akuta mastiter. (3)
- Kalv: bra (2)
- Tveksamt
- Tycker att halta kor sa kunna behandlas med NSAID. (2)
- Oxytocin: ok även utöver mastiter, nykalvade kvigor t ex.
- Sintid: nödvändigt att ha med i ViLA? Efterlyser tydliga instruktioner om hur de ska registreras.

4. Vad tycker du om djurskyddsdeklarationen (DSD)?

- Bra (8)
- Bra, under förutsättning att man inte är förpliktigad att detaljgranska
- Stöd i dialog med djurägaren (3)
- För ofta (2)
- Räcker med halvårsvis
- Ingen funktion
- Om inte länsstyrelsen visar förtroende för DSD och det som framgår där kommer det att bli en papperstiger, tidsödande, extra kostnad
- Luddiga punkter: årlig stallrengöring, tillräckligt med utrymme (2), betesregler
- Bra idé från möte 7/5: länsstyrelsen ska vara med första gången, godkänna beträffande krav i DSD.
- Svårt med individanmärkning

5. Vad tycker du om utformningen av besöken?

- Bra (8)
- Mycket administration (3)
- Svårt att hinna med riskdjur
- Ordinarie besök ok, SOV besök tveksamt
- Läger upp som man vill, ramar och hållpunkter som stöd
- Bra att följa upp behandlingsresultat – man själv lär sig vad som är lönt att behandla eller ej.
- Tar tid få bra rutiner (2)

6. Vad tycker du om kriterierna för att nå upp till förlängda besöksintervall? Är de bra incitament för förebyggande arbete?

- Bra (5)
- Kan bli missvisande.
- Avvikelser som inte har med djurvälstånd att göra måste kunna förklaras och accepteras. (2)
- Inte stränga nog (4)
- Kalvdödlighet, självdöda/avlivade borde vara mycket lägre.
- Bra incitament för förebyggande arbete. (2)
- Påverkar inte så mycket. (3)
- Största incitamentet är bättre ekonomi generellt och att sjukdomsfallen minskar.
- För tröga.
- Tror inte ViLA leder till bättre profylax generellt, utan snarare att bra profylaxarbete i en besättning kan leda till att den trumfar in i ViLA.
- Procent sjukdomsrapport är inte ett bra värde.
- Tror inte att det behövs. Däremot klokt att använda dem i motsatt riktning – försämring innebär extrainsatt SOV-besök.

7. Om ViLA blir verklighet, vilka krav tycker du ska ställas på veterinärer som använder systemet? (ex vidareutbildning)

- Vidareutbildning (9)
- Vidareutbildning med dispens för vet med lång erfarenhet
- Introduktionskurs (2)
- Erfarenhet (2)
- Klinisk omfattning (3)
- Nätverksträffar (2)
- Nej
- Bra att erbjuda utbildning dock

8. Om ViLA blir verklighet, behöver en förskrivande veterinär stöd av en oberoende veterinär? Vilken funktion ska denne ha?

- Bollplank (4)
- Vid svårigheter (2)
- Önskvärt att länsveterinär blir aktiv i ViLA-frågor (2)
- ViLA-ansvarig som kan stötta när det gäller regeltolkning och konflikter med djurägaren.
- ”Riksläkare” (2)
- Kontroll att avtal följs
- Nej (3)
- Vill kunna välja personen själv. Bra om möjligheten finns. Får ej tillhöra konkurrerande organisation.

9. Vilka verktyg tror du att den förskrivande veterinären behöver stöd för att känna sig trygg med att arbeta med villkorad läkemedelsanvändning?

- Upplysning till djurägare – ej rättighet
- Anpassad journalföring, rapportering (5)
- Tydliga regler (2)
- Bollplank (3)
- Besättningsdata (2)
- Enstaka person som har mandat
- Utbildning
- Kalibrering årligen
- Vad som får behandlas, vilka läkemedel, regler om besöksintervall, behandlade djur ska kontrolleras, gå igenom alla stallar.

10. Vilka är dina positiva erfarenheter av ViLA? Möjligheter?

- Snabbt insatta behandlingar (5)
- Regelbundna besättningsgenomgångar/ökad insyn (5)
- Friska kalvar
- Bra djurägarkommunikation (3)
- Bättre djurskydd via DSD
- Följa upp behandlade djur (2)
- Får se sådant som vet inte hade blivit utkallad för (3)
- Veterinär blir handledare
- Mer adekvat medicinanvändning
- Inga
- Möjlighet att komma in ordentligt i en besättning, göra nytta, förebygga sjukdom, hjälpa B-laget i besättningen som annars inte skulle ha träffat veterinären. Utbilda gården i att arbeta med förebyggande hälsovård. Se djurägaren växa med ökat ansvar och kunskaper, utnyttja deras kunskap och förmåga.

11. Vilka är dina negativa erfarenheter av ViLA? Risker?

- Felaktiga slutsatser om symtombilderna ger felbehandling (2)
- Mycket/omständig administration (3)
- Omständig medicinräkning
- Djurägaren har annan uppfattning
- Svårt skilja ViLA-läkemedel från övrig
- Inga i försöket (5)
- Svårt hålla reda på läkemedelsanvändningen
- Risk: överbehandlingar
- Tror ej är så stor risk för överbehandling
- Risk: hemmablind
- Risk: ökad användning av framförallt antibiotika
- Stress när det inte fungerar till 100 (2)
- Gynnar inte små gårdar (2)

- Svårt avsluta delegering (psykologiskt)
- Hitta nålsögat för när en bes kan gå med
- Tydlighet in absurdum ett måste.
- Fel i tiden att släppa antibiotika utan veterinär kompetens på diagnos/prognos.
- Svårare att definiera sitt arbete, sina kunskaper och sin roll.

12. Övriga synpunkter

- Om hälsoläget i besättningen är gott, vilket är målet, blir det endast ett fåtal behandlingar. Får djurägaren då tillräcklig rutin? Konflikt: hög sjuklighet = mkt behandlingar = van djurägare, låg sjuklighet = få behandlingar = ovan djurägare.
- Viktigt att inte alla besättningar ska behandla alla symtom i listan. ViLA-veterinär behöver stöd i denna fråga.
- Även om man har en huvudansvarig vet måste andra kunna göra besök/skriva ut medicin
- Orolig för stora besättningar med mkt personal. Lätt att det glider.
- Delegering av ab tveksam. För mjölkbesättningar är det egentligen bara kalvbehandlingar som känns riktigt bra att delegera.
- Regelbundna besök med förebyggande arbete är jättebra, men erfarenheten är att det är mindre akutbesök i dessa och därför inte så stort behov av ViLA. Känns som att de med mkt sjukdom belönas. II
- Djurägaren måste vara införstådd med att det är ansvarig vet som har att bedöma vilka symtombilder som ska delegeras.
- Har fungerat jättebra. Mjölkbönder är generellt restriktiva med att använda antibiotika.
- I en besättning behandlade de lite för kort tid under en period, men eftersom besöken är så pass tätt och man följer upp allting så fick vi ordning på det med.
- Flödesscheman för mastiter har inte följts i alla fall. Jag tror att det blev för mycket papper för både djurägare och veterinär.
- Jag tror att det är viktigt att ha enkla regler som är lätta att följa för både djurägare och veterinär.
- Mångas farhågor verkar vara att lantbrukare skulle anlita ”vem som helst” bara för att få ut medicin. Jag tror inte att det kommer att ske annat än i undantagsfall. Lantbrukare vill ha duktiga veterinärer som kan ge bra råd och förbättra djurhälsan.
- Svårigheten är att få djurägare att inse att t ex antibiotika är en nödvändighet i en akut situation med att det inte kan kompensera en i grunden felaktig djurhållning. Ibland uppstår misstanken att sämre gårdar med många veterinärbesök skulle se antibiotika som en möjlighet att slippa veterinärbesöken helt och hållet. En viktig del i utformningen av ramarna för en fortsättning är att ge veterinären veto att avsluta samarbetet på enkla grunder som inte kan ifrågasättas. Veterinären ska också, som i fallet med projektet, snabbt kunna få svar på en fråga.
- Min grundsyn är att djurägare och djur behöver en lokal veterinärkår som året om, dygnet runt kan komma vid akuta sjukdomsfall. Dessa veterinärer bör då också komma ut på de sjukdomsfall som inträffar på dagtid, både för att bygga upp en erfarenhet som mjölkveterinär och för att jag tror att djuren behöver en

veterinärbedömning när de blir sjuka. Det finns alltid något mindre sjuka, andra kor att kolla på vid sjukbesöket. Jag ser en risk med kringresande månadsveterinärer som lämnar antibiotika efter sig till sjuka kor mellan besöken. Tröskeln att ringa till veterinär blir större för sådana besättningar. Lokala veterinärer svänger då över till att bil mer smådjursveterinärer eller att upphöra helt med sin koverksamhet.

- Svårt med mycket inblandad personal. Får inte vara för många som sköter ViLA, max 3. Stringent överlämning bland personal är ett måste. Tydlighet vid terapivikt är ett måste. Djurägare ringer om man märker att det inte fungerar.
- Risken finns för överbehandlingar, men jag tror egentligen inte att den är så stor. I mina fall tycker jag inte att det har behandlats speciellt mycket, och i flera fall tror jag däremot att det behandlats mindre.
- När diskussioner sträcker sig längre än sjuka djur känner jag ofta att jag skulle velat ha större kunskaper i stallmiljö, ventilation, fodermedel mm. Det är i och för sig inte ViLA:s problem. Pappersarbete och journalföring är ju alltid lite jobbigt men om det blir verklighet och man får mer rutin löser det sig säkert.
- Planering för veterinär och djurägare skulle underlättas om besöksintervallen låg på vecka i stället för dag. Ex besök onsdag vecka 1, torsdag v 2 var inte möjligt nu.
- Min största farhåga innan ViLA var att det rent praktiskt skulle bli svårt med t ex mjölkprovshanteringen. Detta har löst sig mkt bra! Djurskyddsdeklarationen riskerar som jag ser det bli en deklARATION utan praktisk betydelse. Detta då jag misstänker att länsstyrelsen har svårt att faktiskt lita på vad jag skriver. Nyttan med djurskyddsdeklarationen är i så fall mkt liten.
- Kommer inte ihåg formuleringen, men verkstolskravet gällande klövspaltsinflammation bör ersättas med krav på verkstol eller fotlyft. Den senare fungerar utmärkt för ändamålet.
- Vore bra med en variant med färre besök till de som har få kor.
- Diagnosställande bör inte överlåtas på djurhållare. Även om de är duktiga så är de bara experter i sin egen besättning. Det är viktigt ur smittskyddssynpunkt med ett tidigt diagnosställande, även ur djurvälståndssynpunkt (och rätt diagnos!). Ur båda dessa synvinklar är det viktigt att veterinärer kommer ut och ser akut sjuka djur, även för att upprätthålla kompetensen.
- Klövdiagnoser är svårt. Risk för felaktiga behandlingar. Verkstol ska absolut krävas.
- Generellt är jag positiv till ViLA: En successiv uppdatering kommer att behövas (nya trender, nya sjukdomar). ViLA är att modernisera vårt veterinära arbetssätt – en nödvändighet för överlevnaden av svensk mjölkproduktion. Vila ger dessutom ett antal önskade effekter ur nationell synvinkel:
  - o Djurskydd och välfärd förbättras genom tidigare och mer adekvat behandling
  - o ViLA:s restriktiva regler gällande antibiotika kommer i viss mån att tvinga lantbrukarna tillbaka till bensylpenicillin.
  - o Behandlingar gjorda på kalv kommer att synliggöras och göras på ett adekvat sätt.
  - o Vår veterinära arbetstid läggs på mer kompetenskrävande uppgifter, smart och i framtiden nödvändigt och trenden med relativt få veterinärer intresserade av produktionsdjur håller i sig.

SOV enkät - utvärdering ViLA PILOT

Två utav de åtta ”second opinion”-veterinärerna (SOV) var även försöksveterinärer. Deras synpunkter finns med under sammanställningen av försöksveterinärernas enkäter. Fyra av de återstående sex SOV svarade på enkäten. Svaren är i vissa fall omformulerade för att behålla anonymitet.

1. Ska det ställas krav på djurhälsan för att kunna vara med i ViLA? (exempelvis % sjuklighet, % dödlighet)? Krav på medlemskap i kokontrollen eller liknande?

- Rimligt med krav på medlemskap i kokontrollen, i övrigt är det mer rimligt att det är krav på noggrannhet i journalföring och att uppfylla de regler som finns för varje symtombild än % sjuklighet och % dödlighet. Tyvärr är det ofta ett samband mellan hög sjuklighet och noggrannhet.
- Jag önskar alltid så mycket flexibilitet som möjligt. Därför anser jag att det snarare är veterinärens bedömning av djurägarens lämplighet/förmåga som är styrande. Alltså inte behandla alla lika.
- Ja, absolut. Någon slags registrering, helst kokontroll. De krav som finns i försöket är för låga. Man kan ha dem till en början men sedan borde en förbättring ske (via hälsoplan).
- Ja, med hur? Signaler djurvälstånd stämmer inte med verkligheten. Erfarna nötkreatursveterinärer intygar god djurhälsa. Proveriod på 6 månader med täta besök.

2. När anser du att ett avtal om ViLA ska sägas upp; t.ex. vilka avvikelser/felsteg från överenskommelsen mellan veterinär och djurhållare krävs? Både för veterinär och djurägare. Ge gärna exempel.

- Användande av ViLA läkemedel för andra diagnoser än de godkända, brister i journalföring, brister i läkemedelshantering, felaktig läkemedelsavstämning. Vägran att vidta förebyggande åtgärder, givet att dessa är rimliga och välmotiverade.
Bristande förtroende mellan veterinär och djurägare
- Veterinär: Upprepade gånger som veterinären ej anser sig hinna med/vilja engagera sig. Djurägare: Upprepade fall av slarv, dålig journalföring, upprepat behandlat andra sjukdomar än de godkända (liksom annars först en tillsägelse, sedan uppsägning)
- Veterinär: Uteblivna besök eller upprepat uppskjutna, misskött journalföring. Djurägare: Upprepade avvikelser eller medvetet missbruk, upprepat dålig journalföring, utebliven assistans vid besök (upprepat).
- Veterinär: Om veterinären inte gör de inspektioner som krävs, ex vad gäller djurvälstånd. Inte gör besöken tillräckligt ofta.
Djurägare: Om djurägaren efter påpekande behandlar djur/symtom man inte får behandla, t.ex. allmänpåverkade kor, klövar utan inspektion i verkstol, inte lämnar in mjölkprov i tid, dvs. inte följer reglerna.

3. Vad tycker du om de symtombilder/läkemedel som har varit godkända att behandla/använda i ViLA pilot?

- Bra att det begränsas till bensylpenicillin och NSAID, och inte bredspektrum antibiotika. För kalv innebär detta en förbättring mot dagens situation. Tveksam till antibiotika till mjölkkor. Misstänker att kor i liten utsträckning kommer att undersökas i verkstol och att diagnostiken därmed kommer att svikta. Tycker att ViLA skulle begränsas till okomplicerade primärfall av mastit samt oxytocin till djur som ej släpper ner mjölk.
- Verkar OK
- Mastit: flödesschemat bra, borde vara obligatoriskt. Mjölckstockning kan vara med. Man borde kunna säga upp vissa symtombilder om det blir för mycket fel.
- Klövspaltsinflammation – bra. Juverinflammation – tveksamt, stor risk att för sjuka kor inte får veterinärvård. Mjölckprov inom 2 dygn, odlingsresultat efter 3-4 dygn då kon antingen är bra eller inte bra. Borde lämnas in inom samma dag. Kalvsjukdomar – mycket bra.

4. Vad tycker du om djurskyddsdeklarationen?

- Den är bra och är ett viktigt argument och verktyg för att få till stånd förbättringar. I mina besättningar känns det som att den nästan använts i detta syfte ”väl mycket”. Jag tror att den uppfattas som en piska (i och för sig en kraftfull sådan) och att man kunnat uppnå fler morötter om man i högre grad jobbat mot av djurägaren uppställda mål för djurhälsoarbetet och kunna ta med även ekonomiska incitament för djurägare.
- Bra, men max 2 ggr per år.
- Bra, kanske lite för ofta med var 6:e vecka. Alla veterinärer borde vara synkroniserade (gått kursen). Vissa avvikelser kan godkännas om förklaring finns.
- Borde dela på olika djurkategorier; kor, ungdjur, kalvar.

5. Vad tycker du om kriterierna för att nå upp till förlängda besöksintervall? Är de bra incitament för förebyggande arbete?

- Ja, men kriterierna måste vara satta så att de ger incitament, det beror på gårdens nivå.
- Ja, de är vettiga men för många och hårda. De bör ses som riktlinjer, sedan styrs det av veterinärens egen personliga bedömning av läget.
- Bra, men förebyggande arbete borde bedrivas ändå. Hur om man inte är med i kokontrollen?
- Ja, om siffrorna hade stämt med verkligheten, vilket det inte gör. Hur får man en bra siffra på djurvälstånd och gott djurägararbete? Signaler djurvälstånd stämmer ej.

6. Om ViLA blir verklighet, vilka krav tycker du ska ställas på veterinärer som använder systemet? (ex vidareutbildning)

- Hälsopaket Mjöl (HPM: Svensk Mjöl) utbildning eller motsvarande. Att man systematiskt går igenom riskdjur och undersöker djuren noggrant – uppföljning. Att man bedriver systematiskt och strategiskt förebyggande rådgivning tillsammans/i samförstånd med djurägare.
- Krav 2-3 års klinisk verksamhet med nöt. Rekommenderat att gå HPM kurser.

- HPM eller annan erfarenhet av förebyggande arbete. Allra minsta krav måste vara att man har erfarenhet av nötpolitik. Bäst om förskrivande veterinär även är den som har övrig behandling på gården.
- Praktisk erfarenhet av mjölkkoskötsel (djurskötare/avbytare). Lång (10år?) erfarenhet av veterinärjobb med nötkreatur. Eventuellt krav på HPM kurs.

7. Om ViLA blir verklighet, behöver en förskrivande veterinär stöd av en oberoende veterinär (SOV i piloten)? Vilken funktion ska denne ha?

- Kontroll och peppning, mentor när det gäller förebyggande arbete och nivån på denna. Stöd att se till att djurägare/skötare håller bra journalföring och till uppsatta symtombilder. Kan kallas in som expert för att hjälpa till med utredningar när det går åt fel håll.
- I normalfallet - nej. Däremot bra att ha en slags formell eller informell remissnivå.
- Oberoende veterinär krävs för någon sorts kontroll tyvärr. Högre krav än de befintliga för svin/kalv/får. Skulle kunna vara länsstyrelsen (eller djurhälsovården). Gemensamma eller spontana besök. Finns kompetenta veterinärer att kontakta vid besättningsproblem.
- Jag tror det kan vara bra med en oberoende veterinär eftersom förskrivande veterinär oftast jobbar i distriktet, kanske är bekant med djurägaren och ekonomiskt beroende av denna. En oberoende veterinär ser med andra ögon och kan kanske bättre sälla ut olämpliga djurägare (eller åtminstone hjälpa till) och även vara stöd i besvärliga situationer.

8. Vilka verktyg tror du att den förskrivande veterinären behöver stöd för att känna sig trygg med att arbeta med villkorad läkemedelsanvändning?

- Att veterinärerna kontrolleras av länsstyrelsen. Lättare att få tillgång till signaler djurvälstånd och underlag för uppföljning (statistik) av riskkor typ Klara Ko. Djurskyddsdeklaration och läkemedelsjournal
- Som nu, men med mer utrymme att själv styra nivån på registrering av oxytoxin-behandlingar.
- Kokontroll mycket bra. Djurhälsodeklaration. Stöd av oberoende veterinär.
- Siffror om produktion, djursjukdata, utslagning, sjukdomsregistrering, fertilitet mm som stämmer med verkligheten. Mjölksprovanalyser i register över alla odlingar. Slaktkroppsbedömningar och kasseringar (klass, avdrag mm, sjukdomsregistreringar)

9. Vilka är dina positiva erfarenheter av ViLA? Möjligheter?

- Viktigaste möjligheten med ViLA är att få bättre kontroll över antibiotikaval, journalföring och läkemedelshantering för kalvar. Vidare att kalvarna och kalvhälsan blir synliggjorda för veterinären med möjligheter till ett bättre förebyggande arbete.
- Mycket bra, har blivit ett tydligt fördjupat samarbete mellan veterinär och djurägare. Veterinären ser nu alla djur, inte bara sjukboxar.
- Verkar fungera i ”mina” besättningar även om oklart hur det gått i kronor och ören. Dock verkar det som att det förebyggande arbetet initieras om intresse finns från både djurägare och veterinär, finnes annars ej.

- Att kalvar blir behandlade, vilket många annars inte blir, eftersom det är för dyrt att ta ut veterinär för en kalvs skull. Att alla djur/ fler djur blir behandlade i rätt tid och snabbt – bättre prognos. Djurägare blir mer motiverade för förebyggande djurhälsa pga. mer kunskaper om det är rätt sorts besättningsveterinär med tillräckliga kunskaper.

10. Vilka är dina negativa erfarenheter av ViLA? Risker?

- Tyvärr är mina erfarenheter att kvaliteten på det förebyggande arbetet (med några undantag) är låg, riskdjur undersöks i alltför liten omfattning och denna möjlighet till ”metafylox” utnyttjas i alltför liten utsträckning. Genomgångar av symtombilder och tolkning av CMT har varit bristfällig. Djurägarnas kompetens har övervärderats (kanske av hänsyn), det hade kunnat bli en kurs och förbättrad diagnostik från djurägare.
- Att det i denna form egentligen bara passar större besättningar, blir nog ekonomiskt ointressant his de mindre producenterna. Annars inga. Ökad antibiotikaförbrukning ett klart överskattat hot.
- Inte alls säkert att det innebär profylax. Vad händer om djurägaren medvetet ändrar symtombilder för att få behandla t.ex. mastiter. Mycket svårt att upptäcka.
- Vissa djurägare utnyttjar systemet och ”slafsar” med antibiotika, lämnar inte in mjölkprov som de ska. Behandlar inte enligt rekommendation = olämpliga djurägare för att vara med i ViLA.

11. Övriga synpunkter

- Det viktigaste argumentet för ViLA (sett ur djurhälsosynpunkt) är att veterinären kan användas mer i förebyggande arbetet och att ”positionerna” i djurhälsoarbetet därmed kan flyttas fram. Jag tror att flertalet ViLA-veterinärer upplever att de gjort mer förebyggande arbete än annars på de aktuella gårdarna. Jag misstänker dock att det för flertalet ända varit på en förhållandevis låg nivå (osystematiskt och ej strategiskt) relativt nivån inom djurhälsoorganisation/husdjursföreningarna. Förvisso är det ett stort steg att gå från nästan enbart akutbehandlingar till uppföljning av behandling och ”över svansen profylax”. Utifrån mina värderingspunkter är det inte tillräckligt för att motivera djurärgardiagnoser som grund för behandlingar. Jag hade möjligtvis alltför högt ställda förväntningar på ViLA – hopp om bättre förebyggande av sjukdomar. För mig har dock ViLA fallit platt utifrån den låga kvaliteten på det förebyggande arbetet. Det känns som om bara de mest ambitiösa når upp till det jag hoppats och jag tycker inte det räcker.
- Bra med vida ramar, sedan styrs det inre arbetet av veterinärens bedömning. Antibiotikahotet överdrivet. Man skall tillfälligtvis kunna utvidga/minska antalet diagnoser/behandlingar beroende på aktuellt smittläge och besättningens kompetens/färdigheter.
- Vad händer om djurägaren byter förskrivande veterinär, för att få en veterinär som inte är så nogräknad t.ex. snabbar igenom besöken för att få billigare besök, eller när veterinären ställer för höga krav. Kontrollen är svår. Måste finnas några gränser för hur mycket man får behandla. Hur många mastiter t.ex. innan en åtgärdsplan

upprättas. Om antalet behandlingar ej sjunker då måste delegeringen dras in. Partoxin och sintidspreparat borde få förskrivas även till besättningar som inte är med i ViLA (om man har annan kontroll/kunskap om besättningen). Hur upptäcker man oseriösa veterinärer? ViLA (med antibiotika) skulle medges under en period av t.ex. 5 år sedan en utvärdering. I samband med ViLA nöt skulle en uppstramning av övrig delegering ske.

- Många distriktsveterinärer har för lite kunskaper om mjölkkor och mjölkproduktion och är olämpliga som besättningsveterinärer i ViLA. Dessa har också för liten erfarenhet av mjölkkosjukdomar, behandlingar, hälsa mm och har svårt att t.ex. bedöma djurhälsa, ge bra råd mm. För djurägare tycker jag det ska krävas provmjölkningar varje månad, eller om robot att ha celltalsmätare så alla kor kollas på celler varje månad. Konjunktivit /ledningsförmåga är värdelöst.